

ГОЛОВНЕ

ХРОНІКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

№105, 2–9 серпня 2022

ЗАЯВА МІЖНАРОДНОЇ АМНІСТІЇ СТАЛА ІНСТРУМЕНТОМ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ

Правозахисна організація Amnesty International 4 серпня опублікувала [заяву](#) про те, що українські військові під час спроб відбити атаки російських окупантів порушують міжнародне гуманітарне право й наражають на небезпеку мирне населення. Хоча в заяві йдеться про дослідження, його повного тексту в доступі немає.

Оприлюднена заява була широко використана російською пропагандою. Усі ЗМІ сфокусувалися лише на частині заяви, де йдеться про порушення міжнародних норм гуманітарного права Україною, водночас вони замовчують, що причиною загибелі мирних жителів стали удари російських військ. Деякі тези, наприклад, що порушення міжнародного гуманітарного права українськими військовими не є виправданням обстрілів із боку Росії, від яких страждає та гине мирне населення України, були повністю проігноровані. Огляд публікацій у російських ЗМІ [опублікувала](#) «Медуза».

Україна ці звинувачення спростувала.

Президент України Володимир Зеленський [засудив](#) вибірковість Amnesty International. Радник президента Михайло Подоляк заявив, що будь-які заяви про порушення з боку української армії є інформаційною операцією для дискредитації Збройних сил України та підриву постачання озброєння з боку західних партнерів. Зокрема, зазначає він, влада послідовно вживає всіх заходів, щоби допомогти мешканцям України евакуюватися із зони активних бойових дій у безпечніші райони.

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба [наголосив](#), що заява створює фальшивий баланс між злочинцем та жертвою, а міністр оборони України

Олексій Резніков [додав](#), що неможливо порівнювати неспровоковану російську агресію та самозахист України.

Центр протидії дезінформації при Раді нацбезпеки та оборони України [проаналізував](#), як за допомогою заяви Amnesty International Росія виправдовує скоєні в Україні злочини проти людства. Крім того, ймовірним є збільшення кількості обстрілів із боку Росії, оскільки завдяки звіту Amnesty International вона зможе класифікувати громадянську інфраструктуру України як свою законну ціль із військової точки зору.

Заява зазнала жорсткої критики і з боку правозахисної спільноти України. Так, голова Української Гельсінської спілки з прав людини Олександр Павличенко [зазначає](#), що ситуацію було представлено однобоко, оскільки дослідники мали доступ лише до території, яка перебуває під контролем України. Ініціатива правозахисних організацій «Трибунал для Путіна» [наголошує](#), що заява не містить аналізу чинників, що впливають на визначення того, чи становлять згадані ситуації порушення міжнародного цивільного права, — характеру та тактики атак нападаючої сторони, заходів, вжитих Україною заради інформування цивільного населення, його захисту або евакуації, аналізу альтернатив для розміщення військових. Реакції інших правозахисних організацій та ЗМІ — [тут](#) і [тут](#).

Британське видання The Times аналізує ситуацію з заявою й [наголошує](#), що Amnesty International стала рупором російської пропаганди, очорнив жертв її агресії та неправильно трактуючи зміст міжнародного права.

Український офіс Amnesty International [заявив](#), що не брав участі в підготовці та розповсюдженні доповіді, а «представники та представниці українського офісу зробили все можливе, щоби цей матеріал не був оприлюднений», оскільки без вивчення ситуації з двох сторін та врахування позиції Міноборони України, звіт [«прозвучав](#) як підтримка російських нарративів» та «став інструментом російської пропаганди». Також наголошується, що команда Департаменту реагування на кризи Amnesty International не зафіксувала жодного воєнного злочину з боку українських військових: важливо відрізнити воєнні злочини та порушення міжнародного гуманітарного права, яке регулює закони та звичаї війни. Лише тяжкі порушення вважаються воєнними злочинами та передбачають притягнення винних до кримінальної відповідальності.

Заяву, яку засуджує злочини російської армії в Україні, [оприлюднило](#) польське представництво Amnesty International.

Спікер Європейської комісії Пітер Стано [прокоментував](#) заяву, зазначив, що все, що відбувається в Україні, є прямим наслідком незаконної агресії Росії.

Посолка Великобританії в Україні [заявила](#), що небезпеку для мешканців України створюють виключно російські обстріли, і вона зникне, якщо Росія припинить війну.

Історик Бойд ван Дейк (Мельбурнський університет), автор книги про створення Женевських конвенцій, [проаналізував](#) критику на адресу Amnesty. На його думку, найважливішим аргументом є неможливість порівнювати більш-менш невеликі порушення з боку України, яка захищається, із масовими порушеннями з боку Росії, яка нападає.

7 серпня центральний офіс Amnesty International приніс [вибачення](#) за «страждання та гнів», до яких призвів його звіт. Він зазначив, що пріоритетом у цьому та будь-якому «конфлікті» для нього є забезпечення захисту мирних жителів, проте заявив, що повністю підтримує висновки, подані у звіті. Amnesty International також наголосила, що ніщо з задокументованих дій ЗСУ жодним чином не виправдовує дій Росії.

ВСУ ДОСЯГЛИ ЗНАЧНИХ УСПІХІВ У ЗНИЩЕННІ ЛОГІСТИКИ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК

За цей тиждень Збройні Сили України та українська розвідка досягли [значних](#) результатів у знищенні [логістики](#) російських збройних сил та їх тилових баз.

На півдні України та [Криворізькому](#) напрямку й надалі [накопичуються](#) російські війська, ймовірно, в очікуванні [контрнаступу](#) ЗСУ. Замість [пошкоджених](#) ЗСУ мостів вони вимушені використовувати менш надійні [понтонні](#) переправи для перевезення військової техніки через Дніпро.

На східному напрямку, за даними міністерства оборони Великобританії, за останній місяць російська армія просунулася лише мінімально.

За перші 5 днів обов'язкової евакуації із Донецької області вдалося [вивезти](#) майже 2 тисячі людей. Окрім евакуації евакуаційними поїздами, люди виїжджають також на власному транспорті та автобусами. Водночас організована евакуація із сусідньої Луганської області неможлива через брак коридорів; історію евакуації родини із Сєверодонецька [розповідає](#) «Українська правда».

Про ситуацію в регіонах на ранок 9 серпня — [тут](#), а на фронті — [тут](#).

З початку повномасштабного вторгнення в Україні вже [загинули](#) щонайменше 10 російських генералів. Станом на ранок 9 серпня втрати збройних сил Росії склали 42640 осіб за [інформацією](#) Генштабу ЗСУ. За оцінками Пентагону, з початку повномасштабного вторгнення Росія втратила в Україні приблизно 70–80 тисяч військових — йдеться про вбитих та поранених. Поповнювати особовий склад збройні сили Росії намагаються, зокрема, через [створення](#) регіональних» добровольчих» підрозділів, [мобілізацію](#) мешканців нових тимчасово окупованих територій, а [також](#) «[Л/ДНР](#)». Російські ув'язнені [повідомили](#) «Медіазоні», що в колоніях вербують для участі у війні з Україною. У деяких колоніях вербуванням займається особисто Євген Пригожин, якого називають власником ПВК «Вагнер».

НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ РОСІЯ ГОТУЄТЬСЯ ДО СТРАТЕГІЇ «ВИПАЛЕНОЇ ЗЕМЛІ» ТА ПСЕВДОРЕФЕРЕНДУМІВ

У тимчасово окупованому російсько-окупаційними військами місті Маріуполь Донецької області рівень смертності зріс у п'ять разів, про це [повідомила](#) Маріупольська міська рада. У Міжнародному комітеті Червоного Хреста

[зазначають](#), що передають ліки та питну воду до міських медичних закладів, проте в нього немає повноважень оцінювати смертність.

Херсонська облдержадміністрація [зазначає](#), що перед можливим контрнаступом ЗСУ російські окупаційні війська замінували життєво важливі комунікації в Херсоні, зокрема газо-, електро- та водопостачання. За словами обласної влади, росіяни готуються до стратегії «терору та випаленої землі». У регіоні тривають [викрадення людей](#) та практика примусової [паспортизації](#). Оперативне угруповання військ ЗСУ «Каховка» [заявляє](#), що під час перевірки деокупованої частини території Херсонської області сапери знешкоджують велику кількість вибухових пристроїв, встановлених російськими збройними силами перед відступом у житлових будинках та на дитячих майданчиках, зокрема.

[Деокуповано](#) 1060 населених пунктів України.

Перед проведенням [псевдореферендуму](#) окупанти намагаються «купити» голоси жителів Херсонщини, зокрема пропонують матеріальну допомогу, така ситуація й на окупованій частині [Луганської](#) області. 8 серпня «голова» окупованої частини Запорізької області підписав [розпорядження](#) про початок підготовки до псевдореферендуму щодо «возз'єднання» з Росією. Для створення масовки від час анонсування референдуму в регіон [звозять](#) людей. За даними видання «Медуза», у липні на замовлення Кремля на окупованих територіях України провели соціопитування про «приєднання до Росії» — в умовах прямого тиску лише майже 30 % висловилися за «приєднання» регіону до Росії. Це підтверджує, що проведення псевдореферендумів на тимчасово окупованих територіях можливе лише як фейк.

Президент України Володимир Зеленський [наголосив](#), що всіх, хто допомагає російським окупантам проводити псевдореферендум на півдні країни, буде притягнуто до відповідальності, а їхнє проведення [унеможеливить](#) перемовини між Росією та Україною.

ЗАХОДИ ЯДЕРНОЇ БЕЗПЕКИ ПОРУШЕНІ НА ЗАХОПЛЕНІЙ РОСІЙСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ АЕС

5 серпня внаслідок атак російських збройних сил по найбільшій у Європі Запорізькій атомній електростанції серйозних [пошкоджень](#) зазнала азотно-киснева станція та [відключено](#) енергоблок. Також досі є ризик витоку водню та розпилення радіоактивних речовин.

6 серпня російські війська знову завдали ракетних ударів по майданчику Запорізької атомної електростанції, унаслідок обстрілів [пошкоджено](#) три датчики радіаційного моніторингу навколо майданчика станційного сухого сховища відпрацьованого ядерного палива. «Енергоатом» підкреслює, що це унеможлиблює контроль за погіршенням радіаційної ситуації або витоком радіації з контейнерів відпрацьованого ядерного палива. Також одна з працівниць станції зазнала поранень.

The Insider з посиланням на своє джерело [пише](#), що російсько-окупаційні війська, ймовірно, замінували машинну залу одного з енергоблоків ЗАЕС. За даними іншого джерела, заміновано територію навколо Запорізької атомної електростанції.

Міноборони Великобританії із посиланням на розвідку [заявляє](#), що російські війська використовують територію ЗАЕС для відпочинку, щоби мінімізувати ризики українських атак.

МЗС України [засудило](#) обстріли й закликала країни-партнерки невідкладно вжити заходів, примусити Росію залишити територію ЗАЕС та передати електростанцію під контроль України. Україна [закликала](#) ООН та Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) направити місію безпеки на АЕС.

На думку експертів американського Інституту вивчення війни (ISW), [загрози](#) начальника військ радіаційного, хімічного та біологічного захисту збройних сил РФ знищити Запорізьку атомну електростанцію є фейковими, покликаними відвернути увагу від реальних ризиків, пов'язаних із мінуттям станції та зберіганням військового озброєння поблизу ядерних реакторів ядерних відходів, та зменшити готовність країн-партнерок надавати військову підтримку українському контрнаступу.

Гендиректор МАГАТЕ Рафаель Гроссі [закликав](#) усі сторони бути максимально стриманими. Раніше в інтерв'ю він [підкреслив](#), що на захопленій Запорізькій АЕС порушено всі заходи ядерної безпеки. Із різким засудженням дій Росії виступив ЄС. Про можливість відключення ЗАЕС від енергетичної системи України та потенційні наслідки її обстрілів — у [публікації](#) «Економічної правди».

Президент України Володимир Зеленський [закликав](#) запровадити додаткові санкції проти Росії.

США ОГОЛОСИЛИ ПРО НОВИЙ ПАКЕТ ВІЙСЬКОВОЇ ДОПОМОГИ

Міністерство оборони США [оголосило](#) про новий пакет військової допомоги для України розміром 1 мільярд доларів, до якого вперше входять, зокрема, боєприпаси для передової зенітно-ракетної системи NASAMS, а також броньовані медичні транспортні машини. Також Сполучені Штати [нададуть](#) уряду України додатково 4,5 мільярда доларів фінансової допомоги, яку направлять до держбюджету.

За липень до бюджету України [надійшло](#) 80 млрд гривень грантової допомоги від партнерів та союзників.

З початку повномасштабної війни в Україні були вилучені російські активи в розмірі 28 мільярдів гривень, також пропонується [конфіскувати](#) 903 об'єкти, які належать Росії, а в Офісі президента України створено робочу групу з розробки та впровадження механізму компенсації за завдані Росією збитки.

ПОЛОВИНА З ТОП-10 РОСІЙСЬКИХ ОЛІГАРХІВ НЕ ПІД САНКЦІЯМИ

США [розширили](#) список санкцій, зокрема, до нього були додані колаборанти — голови окупаційних адміністрацій Херсонської області та Маріуполя.

Канада також [розширила](#) санкції проти Росії, включив до [списку](#) російських військовослужбовців, причетних до звірств у Бучі, та організації оборонного сектору. До сьомого пакету санкцій ЄС проти РФ приєдналася [Швейцарія](#). Водночас група аналітиків Trap Aggressor, які здійснюють моніторинг санкцій проти Росії, [зазначає](#), що половина з топ-10 російських олігархів досі не під санкціями. А Bloomberg [пише](#), що Росія застосовує новий спосіб обходити санкції Заходу щодо нафти.

СПРОСТУВАННЯ ФЕЙКІВ

РОСІЯ ЗАЯВЛЯЄ ПРО ВІДМОВУ ЄВРОПИ ПРОВОДИТИ СПЕЦТРИБУНАЛ, ЄВРОПА І НАДАЛІ ГОТУЄТЬСЯ ДО НЬОГО

У російських пропагандистських [ЗМІ](#) розповсюджуються [повідомлення](#), що «Європа нібито відмовляється створювати спецтрибунал» щодо розслідування злочинів, які скоює Росія під час воєнних дій в Україні. Ці повідомлення посилаються на [інтерв'ю](#) міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби. Російські офіційні особи неодноразово [критикували](#) можливість розслідування цих злочинів, і ця заява є [черговим фейком](#) у їхній спробі дискредитувати міжнародну систему правосуддя. Насправді міжнародна дискусія йде про формат, у якому таке розслідування триватиме і його юридичні аспекти.

У своєму інтерв'ю Дмитро Кулеба говорив не про відмову Європи організувати трибунал, а про тонкощі, які закономірно виникають через велику символічну вагу подібних процесів. Також йдеться про міркування, чи не стане трибунал альтернативою вже існуючому Міжнародному кримінальному суду. Воєнні злочини, злочини проти людяності та злочин геноциду, вчинені на території України громадянами РФ, підпадають під його юрисдикцію, розслідування МКС уже триває, а [розгляд](#) першої справи може пройти вже цієї зими.

У липні 43 країни та ЄС [підтримали](#) Україну під час порушення справи проти РФ у Міжнародному суді.

Ідея створення спецтрибуналу обговорюється вже довгий час, вона знайшла підтримку зокрема Європарламенту та [ПАРЄ](#). У липні в Гаазі відбулася [конференція](#), на якій представники 45 країн зосередилися на розробці підходу до розслідування воєнних злочинів Росії в Україні. Думки експертів із міжнародного права щодо сфери повноважень подібного трибуналу [публікувала](#) Бі-Бі-Сі. Український центр прав людини «ZMINA» [розповідає](#) про дискусію щодо його створення.

Бенджамін Ференц, колишній прокурор Нюрнберзького процесу над нацистами, [заявляв](#), що президент Росії Володимир Путін може бути засуджений за злочини проти України, проте для цього потрібна рішучість та докази про його

безпосередній зв'язок зі скоєними воєнними злочинами. Імон Гілмор, спеціальний представник ЄС із прав людини, [припустив](#), що президент Росії Володимир Путін може постати перед судом. Офіційні особи України — президент Володимир [Зеленський](#) та міністр юстиції Денис [Малюська](#) зазначали, що принцип неминучості покарання має бути застосований і до людей, чиї рішення призвели до скоєння злочинів, навіть у разі наявності в них імунітету. Оскільки вже існуючі суди не мають достатньої юрисдикції, це може забезпечити лише спеціальний трибунал з агресії проти України. Раніше Дмитро Кулеба [описав](#) п'ять основних параметрів, які Україна пропонує покласти в основу майбутнього спецтрибуналу. Міжнародна підготовка до нього триває.